

Congres 26/11/2005
Ondernemend Vlaanderen
Welvaart voor iedereen!

Congreswerkgroep 4 'Openbare financiën en fiscaliteit' (I.0 – 26 november 2005)

1. OPENBARE FINANCIEN	3
A. ANALYSE	3
Conjuncturele evenwichten.	3
Geen structureel beleid.	5
Primaire saldi.	5
Rentemeevaller opgesoupeerd, primair overschot gehalveerd.	6
Publieke schuld.	6
Zilverfonds.	7
Schuldafbouw en pensioenreserves: onvoldoende resultaat en oogverblindings.	8
Begrotingen onder Verhofstadt: een hypotheek op de toekomst.	8
B. ONZE VISIE	10
Vlaamse publieke financiën.	10
Gezonde begrotingen, gericht op de lange termijn.	10
Realistische prognoses begrotingsopmaak, open en transparante boekhouding.	10
Begrotingsbeleid in een onafhankelijk Vlaanderen.	10
Belgische begrotingen.	11
Een sobere overheid.	11
Grotere reguliere economie.	11
Splitsing sociale zekerheid: beste garantie voor kostenbeheersing.	11
Vlaams Goudfonds in plaats van het federale Zilverfonds.	12
C. CONCRETE MAATREGELEN	13
2. FISCALITEIT	14
A. ANALYSE	14
(Para)fiscale druk: mondiaal recordniveau.	14
Geen belastingdaling onder Verhofstadt.	14
Loonlasten: absoluut record.	14
Loonhandicap neemt toe.	15
De hervorming van de personen- en vennootschapsbelasting.	15
Directe belastingen: hervormingen versus budgettaire toestand.	16
Indirecte belastingen. Hoog BTW-standaardtarief.	17
Naar een nog hoger BTW-tarief?	17
Gewestelijke belastingen: 17% van de ontvangsten.	18
Lokale pestbelastingen.	18
Van Europese spaarrichtlijn tot fiscale amnestie.	19
Naar een Europese fiscale harmonisering?	19
Tobintaks wordt milieutaks.	20

Madouplein 8 bus 9
1210 Brussel
Tel. 02.219.60.09
Fax 02.218.19.58

www.vlaamsbelang.org
info@vlaamsbelang.org

Hoge fiscaliteit rem op Vlaamse welvaart.	20
B. ONZE VISIE	21
Lagere fiscale druk.	21
Fiscale autonomie in plaats van Europese harmonisering.	21
Verlaging overheidsbeslag op lonen.	21
Fiscale vereenvoudiging.	22
Alternatieve financiering Sociale Zekerheid.	22
Gemeentelijke fiscaliteit.	22
C. CONCRETE MAATREGELEN	23

1. OPENBARE FINANCIEN

Verhofstadt (1992): *“Vrij snel moet opnieuw een overschot op de begroting worden aangelegd, waarmee de zware erfenis van de overheidsschuld kan worden weggevoerd. Dit gaat dus veel verder dan die zogenaamde Maastricht-norm, waar te pas en te onpas naar wordt verwezen. Een overschot op de begroting is trouwens ook de enige mogelijkheid om te komen tot een drastische inkrimping van de belastingdruk en een diepgaande heroriëntering en beschikbaarheid van de overheidstaken.”*¹

A. ANALYSE

Conjuncturele evenwichten. In **2000** kan de regering voor het eerst sinds een halve eeuw een evenwicht op de begroting voorleggen, vooral dankzij de goede conjunctuur. Na de recessie van 1993 (-1%) groeide de economie jaarlijks gemiddeld 2,6% in reële termen en versnelde zelfs tot een robuuste 3,9% in 2000. Ook het herstelbeleid van Dehaene droeg bij tot de sterke verbetering van het tekort: van 8% in 1992 tot 0,4% in 1999. Om de Economische en Monetaire Unie bij de startdatum te vervoegen moest het budgettair beleid immers gesaneerd worden. De euforie rond het begrotingsevenwicht leidt bij de regering Verhofstadt echter tot een sterke stijging van de uitgaven.

Niettegenstaande een sterke daling van de groei tot 0,7% sluit de begroting **2001** af met een licht overschot van 0,6%. De groeivertraging leidt tot lagere fiscale ontvangsten. Ondanks de uitzonderlijke opbrengsten van de verkoop van overheidsgebouwen (zoals de Financietoren) en -gronden en van de UMTS-licenties klokt de federale overheid af op een tekort van meer dan 2 miljard euro (0,8% BBP). Het globaal positief saldo is dan ook te danken aan het overschot in de sociale zekerheid (1,80 miljard) en in de gemeenschappen en gewesten (2,05 miljard waarvan 1,66 miljard of ruim 80% vanuit Vlaanderen).

Terwijl de groei nog steeds onder de 1% blijft (0,9%), sluit ook de begroting **2002** af in evenwicht. Het ankerprincipe (beheersing van de uitgaven), besparingen op de uitgaven van de departementen, maar vooral enkele financiële meevallers - zoals de dalende rentelast en een lagere EU-bijdrage - en de verkoop van overheidsactiva beperken het federaal tekort tot een half miljard euro terwijl de sociale zekerheid een overschot van 0,9 miljard optekent.

Aangezien de vooruitzichten voor de begroting **2003** niet rooskleurig zijn - door de sterke uitgaven in de sociale zekerheid wordt zonder ingrijpen een tekort verwacht - voorziet de regering heel wat maatregelen om toch nog een evenwicht te realiseren. Nieuwe initiatieven worden geschrapt, er komen hogere en nieuwe lasten, vorderingen worden vervroegd en betalingen uitgesteld. Ondanks de verhoging van de bijdrage bij neerlegging van de jaarrekening, hogere BTW en accijnzen op tabak, verhoging van de remgelden bij geneesmiddelen, nieuwe gezinsheffing in de ziekteverzekering, invoering van ecotaksen op wegwerpverpakkingen, heffing op productie en distributie van elektriciteit, hogere opcentiemen in de bedrijfsvoorheffing, vervroegde inning van fiscale schulden en accijnzen op stookolie en doorgeschoven facturen blijft het tekort aanzienlijk, ook al groeit de economie met 1,3%. De begroting wordt echter gered door de overname van het pensioenfonds van Belgacom, goed voor vijf miljard euro of 1,86% BBP. Aanvankelijk wil de regering deze opbrengst spreiden over 2003 en 2004, wat door Europa geweigerd wordt. In extremis wordt het volledig bedrag toegewezen aan de begroting 2003 terwijl een dotatie aan de NMBS van 1,05 miljard vervroegd wordt doorgestort. Ondanks het tekort in de sociale zekerheid van inmiddels 1,3 miljard luit ook de begroting 2003 op de valreep af met een evenwicht van 0,1%.

Zonder de eenmalige maatregelen ten belope van 1,4% BBP was een begrotingstekort in 2003 onvermijdelijk. Ondertussen besloot de regering om vanaf 2005 een structureel evenwicht te realiseren, niet langer afhankelijk van

¹ Verhofstadt, G. (1992). *De weg naar politieke vernieuwing. Het tweede burgermanifest*. Antwerpen-Baarn: Hadewijch.

toevallige en/of uitzonderlijke opbrengsten. **2004** moest een overgangsjaar worden. De initiële begroting 2004 voorziet slechts 2 significante eenmalige operaties: de opbrengst van de Eenmalige Bevrijdende Aangifte of EBA (850 miljoen of 0,3% BBP) en de vervroegde financiering van de NMBS (1,05 miljard). Aan uitgavenkant stelt de regering dat de gezondheidszorgen jaarlijks met 4,5% mogen stijgen. Tijdens 2004 wordt duidelijk dat het objectief voor de EBA te hoog gegrepen was en wordt de geraamde opbrengst verlaagd tot 200 miljoen. De overname van het BIAC-pensioenfonds zorgt echter voor een extra opbrengst van goed 150 miljoen, terwijl de veroordeling voor onterecht geïnde beursverrichtingen op een kost van 75 miljoen wordt geraamd. De versnelling van de economische groei tot 2,9% leidt tot hogere fiscale ontvangsten. Vooral de indirecte belastingen kennen een sterke stijging. De niet-officiële terugkeer van buitenlandse spaartegoeden - geraamd op 10 miljard euro - zal hier wel niet vreemd aan zijn. De globale begroting 2004 sluit af op een evenwicht; het overschot van de gemeenschappen en gewesten en van de lokale besturen (samen 0,4% BBP of 1,10 miljard) compenseren quasi volledig het tekort in de federale overheid en de sociale zekerheid (0,4% BBP of 1,16 miljard).

Bij de opmaak van de begroting **2005** (oktober 2004) mikt de regering opnieuw op een evenwicht. Ze gaat uit van een economische groei van 2,4% en werkt het geraamd tekort van 3,8 miljard weg door de ondertussen traditionele mix van besparingen, doorschuiven betalingen, verkoop overheidsactiva, vervroegen inningen en nieuwe lasten. Er zijn voor 1,3 miljard besparingen voorzien (via de departementen, de herziening van de EU-bijdrage en de bijstelling van de kosten voor het Antwerps gerechtsgebouw). Een aantal beslissingen van de superministerraden van Oostende en Gembloers worden uitgesteld. Er komen nieuwe en/of hogere taksen voor 870 miljoen euro (sociale bijdragen op bedrijfswagens, taksen op wegwerpverpakkingen, tabak, en op beursverrichtingen). De prijs van de dienstencheques stijgt. Het statuut van meewerkende echtgenoten van zelfstandigen wordt een jaar vervroegd. De strijd tegen sociale en fiscale fraude moet enkele tientallen miljoenen euro opbrengen. Ondanks de afspraak om vanaf 2005 een structureel evenwicht te realiseren, rekent de minister van Begroting toch op enkele uitzonderlijke opbrengsten. De verkoop van NMBS-terreinen moet 450 miljoen opbrengen, de EBA zal dit jaar nog 350 miljoen bijdragen en via de verkoop van een gedeelte van de achterstallige belastingschulden hoopt de regering 300 miljoen te recupereren. In totaal wordt dus 1,1 miljard of ongeveer 0,38% BBP verwacht van deze eenmalige operaties.² Door de sterke groeivertraging - in het eerste kwartaal 2005 was de groei zelfs licht negatief - werd de groeiprognoze bij de begrotingscontrole in april verlaagd tot 2,2%. Er werden geen extra maatregelen aangekondigd daar de fiscale ontvangsten aanzienlijk hoger liggen dan aanvankelijk begroot. De sombere vooruitzichten over de economische groei leidden tot een extra begrotingscontrole begin juli: vanaf nu gaat de regering uit van 1,5% groei. Volgens economen stevent de begroting zonder ingrijpen dit jaar af op een tekort van 1,5 miljard en tegen 2006 zal het zelfs oplopen tot goed vier miljard. Minister Vande Lanotte denkt echter dat een inspanning van een kleine 700 miljoen euro zal volstaan om een tekort te vermijden. Naast enkele federale meevallers, zoals lagere rentelasten, hogere opbrengsten door de effectisering van de belastingschulden en lagere uitgaven voor ziekte- en invaliditeitsuitkeringen, moet onder andere een betere inning van belastingen - ook al een jaarlijks terugkerende maatregel - soelaas bieden. Het gros van de inspanning moet echter van Vlaanderen komen. De uitspraak in het Aquafin-dossier, waarbij Vlaanderen verplicht wordt het verschil tussen de aangerekende 6% BTW en de te betalen 21% bij te passen, kost Vlaanderen uiteindelijk 230 miljoen euro. Verder hebben de gewesten toegezegd de extra inkomsten als gevolg van de verlaging van de schenkings- en erfenisrechten te gebruiken als extra overschot en niet uit te geven. Deze afspraak - goed voor 300 miljoen - wordt voornamelijk door Vlaanderen gefinancierd. Hiermee komen de eenmalige operaties in 2005 reeds op goed 1,6 miljard euro of 0,56% BBP.

² Raming BBP 2005: 292,12 miljard euro, zijnde het gemiddelde van de groeiprognozes van de NBB (1,0%), de EC (2,0%) en de OESO (1,2%). Bron: NBB (21 oktober 2005). *Economische Indicatoren voor België*. Door de neerwaartse herziening in november - de EC verlaagde de prognose tot 1,4% - zal het BBP 2005 waarschijnlijk iets lager liggen.

4,7 miljard euro. Dit bedrag moest de regering vinden om ook in **2006** een begroting in evenwicht te kunnen realiseren. Hiermee was de laatste begrotingsopmaak van ontslagnemend minister van Begroting Vande Lanotte de moeilijkste uit zijn carrière. Na zes jaar expertise in begrotingstrucs mocht dit evenwel geen al te grote problemen opleveren. Het op 11 oktober voorgestelde evenwicht in 2006 is dan ook het resultaat van een bijzonder staaltje van creatief boekhouden. Ook nu rekent de regering op een aantal uitzonderlijke opbrengsten - deze keer voor een slordige twee miljard euro - via het te gelde maken van de ambassade in Tokio, de oprichting van een vastgoedbevak voor overheidsgebouwen, de effectisering van achterstallige BTW-vorderingen, een tweede eenmalige fiscale regularisatie en een bijdrage van de regio's. Vlaanderen heeft al toegezegd een extra inspanning van goed 145 miljoen euro te leveren via een hoger begrotingsoverschot. Wallonië is minder enthousiast: het Waalse Gewest wil maximaal 70 miljoen bijdragen en dan nog onder strikte voorwaarden terwijl de Franse Gemeenschap weigert de federale overheid te helpen. Nieuwe fiscale inkomsten ten belope van ongeveer 900 miljoen moeten verder de begroting uit de rode cijfers houden. De traditionele strijd tegen de fiscale fraude ontbreekt ook deze keer niet. Er komt een heffing op onbenutte elektriciteitscentrales en via een retroactieve belasting op bepaalde spaar- en verzekeringsproducten opent de regering de jacht op de spaarder.

Alweer worden de toekomstige uitdagingen niet aangepakt. Boekhoudkundige spitstechnologie camoufleert een structureel tekort van ongeveer 1% BBP of bijna 3 miljard euro. Deze creativiteit leidt zelfs tot kritiek vanuit het buitenland. Gerrit Zalm, de Nederlandse minister van Financiën, meent dat België hiermee mogelijk de Europese begrotingsregels overtreedt. Daarenboven gaat de regering uit van een economische groei van 2,2%, terwijl internationale instellingen en banken slechts gemiddeld 1,7% verwachten. De begroting 2006 mag dan wel op papier in evenwicht zijn, ze is volledig gebaseerd op budgettair drijfzand. De optimistische groeioprognose, de arbitraire bedragen van de eenmalige maatregelen, de aanval op de spaarder en de afwezigheid van structurele oplossingen verschuiven de problemen bovendien nog maar eens naar de toekomst.

Geen structureel beleid. Abstractie gemaakt van het begrotingsresultaat in 2000, dat vooral een gevolg was van de radicale ingrepen van de vorige regering en van de goede economische conjunctuur, zijn de begrotingsevenwichten onder Verhofstadt enkel mogelijk geweest door het veelvuldig gebruik van eenmalige operaties, boekhoudkundige trucs, het doorschuiven van betalingen en het vervroegen van inningen. De tovertruc met het pensioenfonds van Belgacom was wel het meest originele: Vande Lanotte is er niet alleen in geslaagd het bedrag van 5 miljard euro te boeken als een lopende ontvangst voor de begroting 2003 maar tegelijkertijd aan het Zilverfonds toe te wijzen en dit - weliswaar na een beschamende politieke koehandel - met de goedkeuring van de Europese Commissie. Dat hierdoor de toekomstige begrotingen verzwaaard worden met de overgenomen pensioenverplichtingen is een zorg voor de volgende minister van Begroting. Na 6 jaar Verhofstadt zijn de overheidsactiva voor miljarden euro verminderd en toch is er nog steeds geen overschot op de begroting en blijft de publieke schuld angstwekkend hoog.

Uiteraard had de forse groeivertraging in 2001 een grote invloed op het resultaat van de begroting. Vereenvoudigd kan men stellen dat een BBP-groei (-daling) van 1% een positief (negatief) effect van 0,5% heeft op het begrotingsresultaat. Het getuigt dan ook van goed bestuur om in een periode van hoogconjunctuur reserves op te bouwen om een toekomstige terugval van de groei te kunnen opvangen. Rond de eeuwwisseling was er een hoogconjunctuur en waren de overheidsfinanciën aanzienlijk verbeterd. De regering verkoos echter de uitgaven te verhogen in plaats van een buffer voor de toekomst op te bouwen. De conjunctuuromslag leidde echter al snel tot tekorten waardoor enkel nog eenmalige maatregelen het begrotingsevenwicht konden redden.

Primaire saldi. Op de Europese Top van Brussel (mei 1998) werd beslist welke landen initieel zouden toegelaten worden tot de Eurozone. De enorme staatsschuld leidde tot strenge voorwaarden voor België: vanaf 1999 moest ons land een primair overschot van 8% saldo - de beschikbare middelen voor de rentebetalingen op de publieke

schuld - en een begrotingsoverschot van 2,7% realiseren. Premier Dehaene zegde toe het primair saldo rond de 6% te stabiliseren en de schuld versneld af te bouwen.

Het saneringsbeleid van Dehaene en de goede conjunctuur zouden in 2000 eindelijk vruchten afwerpen: met 6,9% was het primair saldo eindelijk voldoende hoog om de rentelast volledig te dekken. In 2001 nam het saldo nog iets toe tot 7,2% terwijl de intrestlast verder daalde tot 6,6%. In 2002 kwam een einde aan deze positieve evolutie: het primair surplus viel met 1% terug tot 6,1% (een daling van ruim 2 miljard euro), juist genoeg om de intresten te betalen. Twee jaar later volstond het steeds verder dalende saldo - nu reeds gezakt tot 4,9% niet meer om aan de volledige intrestbetalingen te voldoen. Het Federaal Planbureau verwacht op korte termijn geen verbetering, integendeel: in 2005 daalt het saldo tot amper 4% om volgend jaar reeds onder de 3% te zakken, waarna het enigszins zou stabiliseren. De rentelasten daarentegen zouden dit jaar nog steeds 4,5% bedragen. Tot 2010 zouden ze rond de 4,2% blijven schommelen.³

Rentemeevaller opgesoupeerd, primair overschot gehalveerd. De daling van de rentelasten heeft onmiskenbaar bijgedragen om de begrotingen uit de rode cijfers te houden. In 2000 betaalde de overheid nog 16,8 miljard euro (6,8% BBP) aan intresten. Vier jaar later is dit reeds teruggelopen tot goed 13,8 miljard of 4,9% BBP. In plaats van deze 3 miljard euro (ruim 1% BBP) aan extra middelen te gebruiken om de schuld af te bouwen of een begrotingsoverschot op te bouwen, zijn ze gewoon verdwenen in het lopend beleid.

De versoepeling van het Europees monetair beleid - van mei 2001 tot juni 2003 verlaagde de ECB de korte rente van 4,75% tot 2% - ligt aan de oorzaak van de forse rentemeevaller. De langetermijnrente daalde van ongeveer 5,5% begin 2002 tot een historisch dieptepunt van slechts 3,08% in september 2005.⁴ Hierdoor liepen de rentelasten fors terug, waardoor middelen vrijkwamen voor de begroting. Aangezien het onwaarschijnlijk is dat de intrest in de toekomst nog fors zal dalen, zal de regering op zoek moeten naar andere bronnen om budgettaire ruimte te creëren.

De zorgwekkende evolutie van het primair saldo duidt op een structureel probleem. Zonder ingrijpen zal het primair overschot volgend jaar meer dan gehalveerd zijn tegenover het gemiddelde saldo tijdens de periode 1997-2002. De terugval van het primair surplus is in hoge mate te wijten aan de sterke stijging van de primaire uitgaven. Volgens het Planbureau bedraagt de gemiddelde reële groei van de uitgaven 3,3% sinds 2002, tegenover gemiddeld 1,9% gedurende de vijf voorgaande jaren.⁵ ING Bank berekende dat bij ongewijzigd beleid het overheidsbeslag (primaire uitgaven in procent van het BBP) op korte termijn kan oplopen van 42,6% in 2004 tot meer dan 48%, een historisch record. Beheersing van de uitgaven lijkt dan ook cruciaal om de negatieve trend van het primair overschot te keren en toekomstige beleidsruimte te creëren. Een laag primair overschot houdt daarnaast een zeker renterisico in. Een opstoot van de rentevoeten, niet ondenkbaar bij deze huidige historisch lage rentestand, zou dan ook catastrofale gevolgen voor de publieke financiën kunnen hebben.

Publieke schuld. De budgettaire ontsporing van de jaren '80 had enorme gevolgen voor de publieke schuld, wat in 1993 resulteerde in een record schuldgraad van bijna 138% BBP. Voor het eerst bedroeg de schuld meer dan 10.000 miljard BEF. Volgens het Verdrag van Maastricht (1992) mocht de schuldgraad echter niet meer dan 60% bedragen. Via een rigoureuus meerjarenplan wilde Dehaene het tij keren. Vanaf 1994 begon de schuldratio effectief te dalen. In 1999 was de schuld gezakt tot 114,8%.

³ Federaal Planbureau (april 2005). *Economische Vooruitzichten 2005-2010*. Brussel.

⁴Op 21 september 2005 bedroeg het rendement op een 10-jarige overheidsobligatie (OLO) 3,0820%, een naoorlogs dieptepunt (Bloomberg).

⁵ Federaal Planbureau. *Economische Vooruitzichten 2005-2010*.

Ook onder Verhofstadt bleef de afbouw van de staatsschuld een prioriteit. In 2000 daalde de schuld terug onder de 110%. Begin 2004 kondigde een triomfantelijke minister van Begroting Vande Lanotte aan dat de schuldgraad voor het eerst sinds 1982 onder de grens van 100% dook.⁶ De minister moest wel erkennen dat de daling van de schuldgraad vooral het resultaat was van drie grote recente meevallers: de verkoop van de portefeuille hypothecaire leningen van Credibe (2,65 miljard euro), de overheveling van de Alesh-schulden⁷ naar regionale huisvestingsmaatschappijen (2,5 miljard) en de toewijzing van het volledige Belgacompensioenfonds (5 miljard) aan het Zilverfonds. Ook tijdens 2004 zorgden enkele meevallers (verkoop van Belgacom- en Biac-aandelen, overname van het Belgocontrol-pensioenfonds), samen goed voor bijna 1,1 miljard of 0,4% BBP, voor een daling van de schuldgraad. Eind 2004 bedroeg deze ratio 95,4% tegen gemiddeld 63,8% in de EU-25. Waarschijnlijk zal de schuldgraad dit jaar toenemen - na een onafgebroken daling van 11 jaar - door de lage economische groei en de overname van NMBS-schulden ter waarde van 7,4 miljard. Om hetzelfde niveau van 2004 te halen (95,5%) moet de economie met 2,5% groeien, rekening houdende met de toename van de nominale schuld. Bij een groei van 1,5% (wat meer is dan de gemiddelde prognoses) komt de schuldgraad 2005 op 96,4%. Indien de groei beperkt blijft tot 1% zal de ratio 96,9% bedragen. Volgens het Agentschap van de Schuld bedroeg de totale geconsolideerde schuld (Maastrichtdefinitie) per einde oktober 279,9 miljard euro. Een optimistische Vande Lanotte gaat bij de recente begrotingsopmaak uit van een schuldgraad van 94,3% in 2005 en 90,7% volgend jaar. Uitgaande van de veronderstelling dat de nominale schuld niet wezenlijk verandert en van een economische groei van 1,7% in 2006 zal de schuldgraad volgend jaar eerder rond de 94% schommelen.

Zilverfonds. De budgettaire gevolgen van de demografische vooruitzichten zien er niet rooskleurig uit. De Belgische bevolking veroudert aan een snel tempo, de levensverwachting stijgt en het geboortecijfer blijft te laag. De effecten van de vergrijzing zullen vooral vanaf 2010 voelbaar zijn. Terwijl de verhouding 65-plussers ten opzichte van actieven momenteel ongeveer 30% bedraagt, zal deze sterk stijgen tot 45% in 2030. Dit brengt extra uitgaven, onder de vorm van pensioenen en gezondheidszorg, van ongeveer 5,5% BBP of 16,5 miljard met zich mee.⁸ Om enigszins tegemoet te komen aan deze enorme uitdaging voerde de regering, onder impuls van minister Vande Lanotte, in 2001 het Zilverfonds in (Wet van 5 september 2001).

Het fonds kan wettelijk gespijsd worden op vier manieren: (1) door overschotten op de federale begroting en (2) in de sociale zekerheid, (3) via niet fiscale eenmalige ontvangsten en (4) door incorporatie van de opbrengsten van de belegde reserves. Het te storten bedrag wordt jaarlijks bepaald op basis van het geraamde begrotingsoverschot en de Zilvernota. Om te voldoen aan de huidige definitie van de Maastricht-schuld kan het fonds voorlopig enkel in overheidspapier beleggen. Uitgaven zijn ten vroegste mogelijk vanaf 2010 op voorwaarde dat de schuldgraad onder 60% zakt en er effectief begrotingsoverschotten zijn. In februari 2005 besliste de ministerraad de toekomstige financiering wettelijk vast te leggen: voor 2007 is dit 0,3% BBP. De volgende jaren wordt de financiering telkens met 0,2% verhoogd om in 2012 1,3% BBP te bedragen. Bovendien moeten vooral overschotten op de begroting voor de financiering zorgen.

Het startkapitaal van het Zilverfonds in 2001 bestond uit de opbrengst van de UMTS-licenties en de gerealiseerde meerwaarde bij de overdracht van de goudvoorraad naar de Europese Centrale Bank, samen goed voor 615 miljoen euro. In 2002 werden de winsten van de Nationale Bank van België (NBB) aan het fonds toegewezen. Dankzij de niet-ingewisselde Belgische bankbiljetten, het dividend 2002 van Belgacom en de verkoop van Credibe stond de teller eind 2003 op 4,15 miljard. Door de overname van het Belgacompensioenfonds, het Belgacom-dividend 2003 en de Alesh-inkomsten steeg dit bedrag tot 11,95 miljard in 2004. Dit jaar zijn de inkomsten van de

⁶ Vande Lanotte, J. (6 januari 2004). Perscommuniqué, *De Begroting 2003-2004*. Brussel: federale regering.

⁷ CREDIBE is het vroegere Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet (CBHK), ALESH staat voor Amortisatiefonds van de Leningen voor Sociale Huisvesting.

⁸ Hoge Raad van Financiën, Studiecommissie voor de vergrijzing (mei 2005). *Jaarlijks verslag*.

Eenmalige Bevrijdende Aangifte (fiscale amnestie) aan het Zilverfonds toegewezen, waardoor het saldo (zonder gelopen intresten) zal oplopen tot 12,39 miljard. Indien de regering beslist de opbrengst van de verkoop van de Belgacom-aandelen, van de privatisering van Biac en van het pensioenfonds van Belgocontrol eveneens in het Zilverfonds te storten, zal het saldo de 13,5 miljard euro (of 4,6% BBP) benaderen.

Schuldafbouw en pensioenreserves: onvoldoende resultaat en oogverblindings. Sinds 1993 daalde de schuldratio van 137,9% tot 95,5% in 2004. Zowel onder Dehaene als onder Verhofstadt bedraagt de jaarlijkse gemiddelde daling 3,85%. De jongste jaren is de gunstige evolutie van de schuldgraad voornamelijk te danken aan enkele belangrijke eenmalige operaties. De daling met 4,5% BBP in 2004 bijvoorbeeld is voor ongeveer 2,75% (7,8 miljard) hieraan toe te wijzen, terwijl de structurele component (als gevolg van verbeterde overheidsfinanciën) slechts 1,75% bedraagt. Aangezien bijna twee derde van de daling van de schuldgraad in 2004 te danken is aan meevallers kan bezwaarlijk van een goed budgettaire beleid gesproken worden. Ook al bereikt de schuld in 2004 zijn laagste peil sinds 1981, ze blijft veel hoger dan het gemiddelde van de eurozone (71%). Enkel Griekenland (111%) en Italië (106%) doen het slechter. Daarenboven slaagt de overheid er niet in de nominale schuld terug te dringen. Met bijna 278 miljard euro publieke schuld, blijft België nog ruim boven de psychologische drempel van de fameuze 10.000 miljard Belgische frank.

Net zoals de gaten in de begroting moeten opgevuld worden door de verkoop van activa, hangt de financiering van het Zilverfonds louter af van enkele toevalstreffers of zogenaamde budgettaire meevallers. Nochtans is er nood aan een structurele financiering; zonder gegarandeerde opbouw van reserves - of afbouw van de schuld - ziet het er niet goed uit voor de betaalbaarheid van de toekomstige pensioenen. De recente aanpassing van de Zilverfondswet zal de regering echter vanaf 2007 tot meer discipline verplichten en eindelijk zorgen voor een lange-termijnfinanciering in tegenstelling tot de huidige conjuncturele maatregelen

De wet stipuleert dat het fonds voorlopig uitsluitend in overheidspapier mag beleggen. De overheid leent met andere woorden aan zichzelf. Volgens de Maastricht-definitie mogen dergelijke beleggingen in mindering van de schuld gebracht worden. Dit is echter een oplossing op korte termijn. De toekomstige uitgaven van het fonds zullen namelijk gefinancierd worden door de verkoop van de reserves wat een verhoging van de schuld impliceert. Ook de wetgever is zich bewust van dit risico, vandaar de nevenvoorwaarden dat uitgaven ten vroegste mogelijk zijn vanaf 2010 en enkel indien de schuldgraad onder 60% zakt. De regering schuift haar verantwoordelijkheden door naar haar opvolgers: de toekomstige regeringen kunnen enkel hopen dat er voldoende reserves zullen zijn. De onmacht om begrotingsoverschotten op te bouwen voorspelt echter weinig goeds.

Begrotingen onder Verhofstadt: een hypotheek op de toekomst. Zes jaar op rij is de regering erin geslaagd een begroting min of meer in evenwicht te realiseren. Een hogere economische groei dan gemiddeld in Europa, de forse renteverlaging, maar vooral eenmalige operaties, budgettaire meevallers en boekhoudkundige spitsvondigheden zorgden voor dit op het eerste zicht goed resultaat. Het is echter een riskant beleid, gericht op de korte termijn en gebaseerd op toevalstreffers.

De uitverkoop van de overheidsactiva is een slecht signaal naar de toekomst toe. Ook in de jaren '90 werd hiervan sporadisch gebruik gemaakt. Er is echter een fundamenteel verschil in benadering tussen Verhofstadt en Dehaene. Deze laatste beoogde - weliswaar onder zware druk van Europa - een verbetering van de budgettaire toestand op lange termijn. De uitzonderlijke opbrengsten werden effectief gebruikt om de publieke schuld te verminderen, ook in nominale termen. De ploeg van Verhofstadt daarentegen heeft enkel oog voor de lopende begroting, zonder rekening te houden met de zware toekomstige uitdagingen. De verkoop van de Financietoren bijvoorbeeld, zorgde voor een evenwicht in 2003, maar leidde eveneens tot gestegen huurgelden. De inkomst van 5 miljard euro van het Belgacompensioenfonds verhoogt de toekomstige pensioenuitgaven aanzienlijk en is niet meer dan een hypotheek

op de schouders van onze kinderen. Onder meer de uitverkoop van de activa leidde tot het faillissement van Sabena en tot zware financiële problemen bij de NMBS. De regering weigert blijkbaar hieruit lessen te trekken.

2006 moet een zevende begrotingsevenwicht opleveren. Cosmetics en camouflage verbergen echter een werkelijk structureel tekort van 1% BBP. De budgettaire spitsvondigheden - met de effectivering van de BTW-vorderingen in het bijzonder - worden in het buitenland met argwaan bekeken. Begin 2004 beloofde Vande Lanotte een structureel evenwicht vanaf 2005. Een jaar later zijn we er nog ver van verwijderd.

B. ONZE VISIE

Vlaamse publieke financiën. In afwachting van de Vlaamse onafhankelijkheid spelen de budgettaire realisaties van de gemeenschappen en gewesten een belangrijke rol bij de globale begrotingsresultaten. Terwijl Vlaanderen reeds jaren grotere overschotten opbouwt dan afgesproken en hiermee als enige bijdraagt tot de verbetering van de federale begroting, blijven de andere entiteiten ondermaats presteren en tekorten opstapelen. Omwille van de federale loyaliteit hypothekeken de Vlamingen hun welvaart, Wallonië daarentegen heeft enkel oog voor de eigen prioriteiten.

Binnen de voorlopige Belgische context moeten de begrotingsinspanningen op een eerlijke manier verdeeld worden over het federale niveau, de deelgebieden en de lagere overheden. Dit betekent eveneens dat de gewesten naast de verantwoordelijkheid over hun uitgaven ook de volledige soevereiniteit over hun ontvangsten krijgen. De Vlaamse begroting is nog steeds een dotatiebegroting en voor meer dan 80% afhankelijk van de door het federale niveau toegewezen middelen. Om de deelgebieden toe te laten zo optimaal mogelijk de begrotingsnormen te halen is een eigen begrotingsbeleid met volledige budgettaire bevoegdheden - inclusief fiscale - onontbeerlijk.

Gezonde begrotingen, gericht op langere termijn. De begroting staat voor een dubbele uitdaging: het hoofd bieden aan de enorme lasten uit het verleden (staatsschuld) en van de toekomst (vergrijzing). Hoe langer gewacht wordt hieraan tegemoet te komen, hoe hoger de toekomstige inspanningen zullen moeten zijn.

Een gezond begrotingsbeleid, gebaseerd op de opbouw van begrotingsoverschotten, is de beste garantie om de schuld op termijn structureel te verlagen. We moeten zo snel mogelijk reserves opbouwen die prioritair moeten dienen om de schuld te verlagen. In slechtere conjuncturele omstandigheden kunnen ze ook tijdelijk worden aangewend om de economie te stimuleren. Het gebruik van eenmalige operaties moet zoveel mogelijk vermeden worden. Het effect van deze operaties is niet alleen tijdelijk, in veel gevallen verlagen ze daarenboven de reële schuldenlast niet en verzwaren ze de toekomstige uitgaven. Enkel bij wijze van hoge uitzondering zouden deze maatregelen mogen overwogen worden.

Realistische prognoses begrotingsopmaak, open en transparante boekhouding. In de accountancy speelt het voorzichtigheidsprincipe een belangrijke rol. Dit principe stelt dat potentiële verliezen in rekening moeten worden gebracht zodra ze geconstateerd worden. Winsten daarentegen mogen enkel geboekt worden als ze effectief gerealiseerd zijn. Vertaald naar de publieke financiën impliceert dit dat men bij de opmaak van de begroting uitgaat van het meest negatieve scenario. Een consequente toepassing hiervan zal de kans op budgettaire tegenvallers significant verkleinen.

Openbare besturen voeren daarenboven een open, jaarrekeningconforme en transparante boekhouding voor iedereen toegankelijk en raadpleegbaar, zowel voor beleidsvoorbereidende als uitvoerende activiteiten. Dit geldt voor alle onder- en nevenschikte overheden ongeacht hun rechtsvorm, en vloeit van nature uit het feit dat de belastingbetalers het recht hebben te weten hoe hun belastinggelden worden aangewend.

Begrotingsbeleid in een onafhankelijk Vlaanderen. Gedurende de periode 1998-2004 realiseerde Vlaanderen een gecumuleerd begrotingsoverschot van 4,686 miljard euro. Voor 2005 rekt de Vlaamse regering op een surplus van 287 miljoen. De Vlamingen merken echter bitter weinig van deze positieve resultaten. De beschikbare middelen gaan naar de afbouw van de Vlaamse schuld (tegen 2009 is Vlaanderen schuldenvrij) en passen de tekorten in de federale begroting bij.

In het toekomstig onafhankelijk Vlaanderen moet de afbouw van de gedeeltelijk overgenomen historische Belgische schuld worden verder gezet. Enkel onder bepaalde voorwaarden kan nieuwe schuld worden aangegaan.

Het moet gaan om productieve investeringen waarvan de toekomstige rendabiliteit gegarandeerd is of die van groot openbaar nut zijn voor Vlaanderen. Nieuwe leningen om lopende uitgaven te financieren zijn uitgesloten.

Het onafhankelijk Vlaanderen zal niet langer opdraaien voor de Belgische begroting, de interregionale geldstromen zullen tot het verleden behoren terwijl Vlaanderen een eigen fiscaal en economisch beleid zal voeren. Hierdoor zal budgettaire ruimte vrijkomen die prioritair aangewend moet worden om een structureel begrotingsoverschot te verzekeren. Beheersing van de uitgaven en kosten van het overheidsapparaat moeten de regering toelaten deze middelen te laten terugvloeien naar de Vlamingen en de toekomstige Vlaamse welvaart te vrijwaren door de opbouw van pensioenreserves.

Belgische begrotingen. De federale begroting kampt met een chronisch geldtekort. Door de torenhoge belastingdruk zijn nieuwe belastingen of verhogingen uit den boze. Een verlaging van de fiscale druk is daarentegen noodzakelijk om onze toekomstige economische groei te vrijwaren. Aangezien eenmalige operaties slechts bij hoge uitzondering gebruikt kunnen worden, eventuele budgettaire meevallers conform het voorzichtigheidsprincipe niet in rekening gebracht kunnen worden bij de begrotingsopmaak en de fiscale druk naar omlaag moet, blijft er niet veel keuze over om budgettaire ruimte te creëren teneinde een blijvend overschot te realiseren. Er moet dan ook prioritair en structureel worden ingegrepen in de uitgaven en er moet bespaard worden.

Een sobere overheid. In 2004 bedroegen de totale overheidsuitgaven net niet de helft van het BBP, waardoor België tot de top van de duurste Europese overheden behoort. Ondanks de hoge uitgaven is de kwaliteit van de publieke sector bijzonder laag. Volgens een ECB-studie (2003) ligt de efficiëntie van onze overheid 20% lager dan het gemiddelde van de 23 bestudeerde landen, goed voor een derde laatste plaats. De centrale bank stelt dat met 34% minder middelen dezelfde prestaties kunnen geleverd worden.

Net als in de private-sector moet er dringend werk worden gemaakt van een effectieve kostenbeheersing. Dit impliceert een grondige mentaliteitswijziging in de administratie, ondanks de cultuurverschillen tussen enerzijds de publieke en private sector en anderzijds tussen Vlaanderen en Wallonië. De federale en regionale ministers kunnen zelf het goede voorbeeld geven. Terwijl een Belgisch kabinet gemiddeld 40 medewerkers telt, volstaat een vijftal personen in het buitenland.

De afslanking van de overheid moet gepaard gaan met het wegwerken van de scheeftekening tussen het aantal Vlaamse en Waalse federale ambtenaren. Op basis van het aandeel in de bevolking heeft Wallonië momenteel 15.000 ambtenaren te veel.⁹

Grotere reguliere economie. Naast een veel te logge overheid heeft België nog steeds te kampen met een enorme schaduweconomie, die ergens tussen de 20% tot 25% van het BBP wordt geraamd. Adviesbureau McKinsey schat dat de schatkist hierdoor bijna 30 miljard euro aan belastingontvangsten misloopt. Maatregelen die zwartwerk ontmoedigen, kunnen minstens een gedeelte van deze middelen terug in het reguliere circuit krijgen. Prioritair moet de oorzaak van het zwartwerk - de hoge fiscale en parafiscale druk - aangepakt worden.

Splitsing sociale zekerheid: beste garantie voor kostenbeheersing. De sociale zekerheid, en de gezondheidszorgen in het bijzonder, vormen een belangrijke component van de stijgende uitgaven. Splitsing van de sociale zekerheid legt de verantwoordelijkheid ervan bij Vlaanderen en Wallonië en is de beste garantie om verkwisting tegen te gaan, de uitgaven in toom te houden en de interregionale geldstromen drastisch te verminderen.

⁹ Van Hauthem, J. (6 juli 2005). *De federale overheid: een transfemachine voor banen*. Brussel: Vlaams Belang.

Vlaams Goudfonds in plaats van het federale Zilverfonds. De doelstelling van het Zilverfonds - de financiering van de vergrijzing - kan beter gebeuren door simpelweg te kiezen voor de structurele opbouw van overschotten op de begroting. In plaats van een vage toezegging om jaarlijks het fonds te spijsen, zou de overheid beter werk maken van een versnelde afbouw van de schuld. Hierdoor zou op termijn meer en meer budgettaire ruimte vrijkomen, die onder andere gebruikt kan worden voor de effectieve opbouw van pensioenreserves.

Daar gediversifieerde fondsen op termijn het beste presteren, kan de overheid deze reserves dan ook bij voorkeur beleggen in nationale en internationale financiële activa zoals obligaties, aandelen en liquiditeiten. Door onder andere te investeren in Vlaamse economische activiteiten, wordt dit Vlaams Goudfonds tevens een stimulator voor de Vlaamse verankering en bijgevolg voor de Vlaamse economie en welvaart. Volgens de huidige Europese regels komen dergelijke fondsen echter niet in aanmerking voor een schuldvermindering. Hierdoor zou enerzijds de regering verplicht worden blijvend maatregelen te nemen om de schuld effectief af te bouwen, terwijl anderzijds reële reserves worden opgebouwd die niet zullen leiden tot een toekomstige stijging van de schuldratio, wat bij het Zilverfonds wel het geval is.

C. CONCRETE MAATREGELEN

1. In afwachting van de onafhankelijkheid moeten de deelgebieden de volledige bevoegdheid krijgen over de inning van alle belastingen en over de controle van de aangiften. Tegelijkertijd zullen de gewestelijke begrotingsresultaten steeds belangrijker worden in de globale federale begroting. Budgettaire inspanningen moeten correct verdeeld worden over de verschillende entiteiten. Deelgebieden die niet voldoen aan de overeengekomen begrotingsdoelstellingen worden hiervoor gesanctioneerd.
2. Ondanks het feit dat Vlaanderen slechts in beperkte mate verantwoordelijk is voor de schuldexplosie, draait het in grote mate op voor de afbouw van de Belgische schuld. Door deze schuld te splitsen, zullen Vlaanderen en Wallonië voor hun eigen verantwoordelijkheden worden gesteld en verplicht worden hiermee rekening te houden in hun budgettair beleid.
3. We moeten op korte termijn een duurzaam begrotingsoverschot opbouwen. Prioritair wordt hiermee de staatsschuld afgebouwd, minstens tot het gemiddelde niveau van de EU.
4. Er moet een einde komen aan het huidige budgettair beleid, bestaande uit eenmalige maatregelen, doorschuifoperaties, begrotingsopsmuk en boekhoudkundige camouflagetrucs. Structurele maatregelen, gericht op de lange termijn, daarentegen moeten het begrotingsoverschot garanderen.
5. Een verdere verhoging van de fiscale druk en fiscale rechtsonzekerheid is uitgesloten. Gezien het voorzichtigheidsprincipe kunnen we niet langer rekenen op eenmalige maatregelen. Een significante daling van de uitgaven is dus noodzakelijk. Eventuele werkelijk gerealiseerde uitzonderlijke opbrengsten worden uitsluitend gebruikt om de schuld af te bouwen of reserves te financieren.
6. Lagere uitgaven en besparingen moeten een nieuwe ontsporing van de overheidsfinanciën voorkomen. De transfers naar Wallonië worden onmiddellijk stopgezet. De immense kostprijs van het asielbeleid en de immigratie - die net als in andere landen exact berekend dient te worden - moet dringend drastisch verlagen. Een radicale ontvetting van de overheid - in de breedste betekenis - wordt zo snel mogelijk doorgevoerd. Vakbonden en mutualiteiten moeten zich opnieuw beperken tot hun kerntaken. De kabinetten worden afgebouwd tot het niveau van de buurlanden. De correcte inning van en de controle op belastingen in Vlaanderen en Wallonië en het terugschroeven van de zwarte economie zal de ontvangsten doen stijgen zonder nieuwe lasten op te leggen.
7. Het Zilverfonds is een tijdelijke oplossing en leidt tot een verhoging van de schuld in de toekomst. Het fonds wordt vervangen door een effectieve afbouw van de nominale schuld. De stopzetting van de interregionale transfers en de opbouw van budgettaire overschotten zal middelen beschikbaar maken voor een eigen Vlaams pensioenfonds, het Vlaams Goudfonds. Dit fonds zal zijn middelen niet alleen in overheidspapier beleggen maar een gediversifieerde portefeuille van nationale en internationale financiële activa opbouwen, waarin uiteraard ook plaats is voor Vlaamse aandelen. Aangezien deze activa volgens de Europese regels niet onder schuldvermindering vallen, zal een duurzaam overschot op de begroting noodzakelijk blijven.

2. FISCALITEIT

Verhofstadt (1992) over fiscaliteit: *“Een echte, authentieke, doorzichtige federale staat betekent ook dat elk bestuursniveau zijn eigen inkomsten int en zijn deel van de schuld draagt (...) In een echte federale staat beheert elk van de bestuursniveaus zelf zijn eigen belastingmateries (...) Elk bestuursniveau bepaalt daarbij zelf wat de belastbare basis is en welke de tarieven zijn. Van fiscale concurrentie moeten (...) we geen schrik hebben. Die concurrentie is juist de beste garantie dat de bestuurders matig zullen blijven in hun belasting- en reglementeringsneigingen.”*¹⁰ Een warm pleidooi dus voor een maximale fiscale autonomie waarbij de verlaging van de belastingdruk gegarandeerd wordt door concurrentiële drijfveren.

Beleidsakkoord Verhofstadt-I (juli 1999): streven naar een *actieve welvaartstaat*, met als belangrijkste doelstelling een forse verhoging van de tewerkstelling. Hiervoor is een significante daling van de belastingdruk van cruciaal belang. Het regeerakkoord stelt dan ook dat: *“de te hoge fiscale en parafiscale druk in het algemeen, en de belasting op arbeid in het bijzonder, gestaag moet verlaagd worden tot op het niveau van de ons omringende landen.”*¹¹ Eerste prioriteit was de verlaging van de lasten op arbeid.

A. ANALYSE

(Para)fiscale druk: mondiaal recordniveau. Door de torenhoge parafiscale druk zijn hogere belastingen echter uit den boze. Voor 2003 berekende Eurostat dat België met een totale belastingdruk (directe, indirecte belastingen en sociale bijdragen) van 48,1% nog steeds tot de Europese top behoort. Enkel Zweden en Denemarken kennen een hogere fiscale druk, terwijl het Europees gemiddelde ‘maar’ 41,5% bedraagt. Hiermee zit België weer precies op het niveau van 1999. Van een globale daling onder premier Verhofstadt is dan ook niets te merken. In de EU daarentegen nam de fiscale druk gemiddeld met 1,5% af in dezelfde periode. Het INR en de NBB bevestigden ondertussen dat ook in 2004 de druk niet daalde. Volgens de OESO zou de Belgische belastingdruk zelfs licht gestegen zijn. Dat een echte verlaging niet voor onmiddellijk is, meent ook journalist Stefaan Huysentruyt: *“De directe belastingdruk daalde weliswaar, maar dat werd de voorbije jaren volledig gecompenseerd door een stijging van de indirecte belastingen. En niets wijst erop dat daar in 2005 verandering in komt.”*¹² Zonder de historisch lage rente zou de fiscale druk de voorbije jaren zelfs aanzienlijk gestegen zijn.

Geen belastingdaling onder Verhofstadt. Een daling van de totale belastingdruk tot het niveau van de ons omringende landen was een van de speerpunten van het regeerakkoord van Verhofstadt-I. Zes jaar later is hier nog niets van te merken, ondanks ambitieuze hervormingen in de directe belastingen en verschillende parafiscale maatregelen. Eind 2004 was de totale fiscale en parafiscale druk precies even hoog als in 1999, het startjaar van Verhofstadt. Er vindt hoogstens een verschuiving plaats van directe naar indirecte belastingen. Zolang de federale regering niet in staat is de uitgaven te beheersen, zal de globale druk eerder constant blijven en op termijn stijgen in plaats van te dalen.

Loonlasten: absoluut record. De tweejaarlijkse studie¹³ van de OESO over de loonlasten bevestigt nog maar eens de fenomenale loonwig in dit land. De gevolgen van de enorme loonkost zijn dramatisch voor de relatieve positie van de Belgische nettolonen. Terwijl de gemiddelde Belgische loonkost reeds jaren de hoogste is van de 30 rijkste landen, blijft het nettoloon op de vijftiende plaats steken. Landen zoals de VS, Canada, Australië, Japan, maar ook EU-landen zoals Nederland, Denemarken en Ierland hebben significant lagere brutolonen dan de Belgische, terwijl de nettolonen er aanzienlijk hoger liggen. In 2004 houdt een Belgische industriële werknemer

¹⁰ Verhofstadt, G (1992). *De weg naar politieke vernieuwing*.

¹¹ Federale Regering (7 juli 1999). *Regeerakkoord: De brug naar de eenentwintigste eeuw*. Brussel: Federale regering.

¹² De Tijd, 5 maart 2005.

¹³ OESO (11 maart 2005). *Taxing Wages 2003-2004*. Parijs: OECD Publications.

zonder kinderen gemiddeld 45,8% over van zijn totale loonkost. Zijn Nederlandse collega krijgt 56,4% van zijn brutoloon, terwijl dit in het Verenigd Koninkrijk oploopt tot 68,8%.

In 2003 bedraagt de loonkostenhandicap per werknemer 7,6% ten opzichte van onze buurlanden (Frankrijk, Duitsland en Nederland).¹⁴ Dit was wel een lichte verbetering ten opzichte van het vorige jaar (8,6%), maar recente ramingen wijzen vanaf 2004 op een nieuwe verslechtering tot zelfs 11%. Het VBO raamt de handicap per uur op 10%.¹⁵ De totale loonmassa in de particuliere sector bedroeg 109,8 miljard euro in 2003. Voor 2004 zijn nog geen cijfers beschikbaar, maar het Planbureau raamt de toename op 3,2%¹⁶ waardoor de loonmassa op 113,3 miljard komt. Het wegwerken van loonhandicap per werknemer ten opzichte van onze buurlanden kost dus bijna 12,5 miljard euro per jaar. Ten opzichte van de nieuwe concurrenten in Oost-Europa, Noord-Afrika en Azië bedraagt de loonhandicap zelfs een veelvoud hiervan. Tot nu toe werd bijna 4,9 miljard aan lastenverlagingen toegewezen. Dit is niet alleen ruim onvoldoende om onze concurrentieële positie te verbeteren, de maatregelen zijn bovendien stevast slechts op enkele doelgroepen gericht.

Loonhandicap neemt toe. Volgens Verhofstadt dalen de lasten op arbeid. De OESO-cijfers spreken dit echter tegen: de totale loonwig neemt niet af en de nettolonen blijven te laag. De fiscale handicap voor onze bedrijven en werknemers vormen een enorm concurrentieel probleem. De veel te hoge loonkosten zijn dan ook een belangrijke oorzaak van onze hoge werkloosheid en van de toenemende delokalisatie. Om onze concurrentiekracht enigszins te vrijwaren moeten we de loonlasten in lijn brengen met deze van de buurlanden, wat volgens recente ramingen een inspanning van maar liefst 12,5 miljard euro impliceert. Het amalgaam van halfslachtige maatregelen om de lasten op arbeid te beperken ten belope van 4,9 miljard - nog geen 40% van de benodigde inspanning - heeft de loonhandicap niet verminderd. Integendeel, terwijl de handicap ten opzichte van onze buurlanden in 2003 nog licht daalde tot 7,6% is deze twee jaar later terug gestegen tot meer dan 10%. Het huidige beleid bestaande uit minimalistische maatregelen gericht op een beperkt aantal 'zwakkere' doelgroepen faalt ondubbelzinnig. De belofte om de lasten met 960 miljoen te verlagen (beleidsverklaring 11 oktober 2005) zal hier maar bitter weinig aan veranderen. De niet-lineaire maatregel komt pas in 2007 op kruissnelheid en zal niet volstaan om de verder olopende achterstand binnen de EU te compenseren.

In 1996 werd de 'Wet tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen' ingevoerd met de expliciete bedoeling een ontsporing van de loonkost te vermijden. Volgens deze wet mogen de Belgische loonkosten niet sneller stijgen dan deze in onze drie belangrijkste buurlanden Nederland, Duitsland en Frankrijk. Bijna een decennium later blijkt de wet niet in staat de beheersing van de loonkosten te garanderen.

De hervorming van de personen- en vennootschapsbelasting. De hervorming van de personenbelasting (wet van 10 augustus 2001), het paradepaardje van minister van Financiën Reynders, voorspiegelde de belastingbetaler een verlaging van de belastingen van niet minder dan 5 miljard euro op kruissnelheid in 2005. Zover is het echter nog niet. Aangezien in 2004 noch in 2005 de belastingvermindering doorgerekend wordt in de bedrijfsvoorheffing, wordt het zwaartepunt van de hervorming de facto twee jaar uitgesteld. Ook volgend jaar wordt de bedrijfsvoorheffing niet aangepast. Reeds het derde jaar op rij worden belastingplichtigen verplicht een renteloze

¹⁴ VKW Denktank (augustus 2004). *De concurrentiepositie van België anno 2004: het falen van de loonnorm*. Beleidsnota nr. 1. Een actualisering vinden we in: Van Overtveldt, J. en Janssens G. (oktober 2005). *A Brave New World, De verzwegen waarheden rond de Belgische economie*. VKW-Metena, Monografie nr. 5.

¹⁵ Het jaarlijks technisch verslag van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB), voorgesteld op 9 november 2005, schat dat de loonkloof met de buurlanden in de periode 2005-2006 met 2,1% toeneemt. Volgens deze cijfers zou de totale loonhandicap sinds 1987 oplopen tot goed 10% of 12,5 miljard euro.

¹⁶ FPB-INR (februari 2005). *Economische vooruitzichten 2005*.

lening aan de staat toe te staan. Voor een modaal gezin met twee inkomens en twee kinderen ten laste gaat het jaarlijks over een bedrag van ongeveer 900 euro.

De budgettaire neutrale hervorming van de vennootschapsbelastingen - met onder andere een daling van het standaardtarief tot 34%¹⁷ vanaf 2004 - moest België weer op de kaart zetten als investeringsland. Het succesverhaal van de lagere vennootschapsbelastingen wordt echter vakkundig onderuit gehaald door een K.U.Leuven-onderzoek.¹⁸ België heeft na Italië de tweede hoogste feitelijke druk - rekening houdend met de tarieven *en* de belastbare grondslag - in de EU-25. De K.U.Leuven becijferde bovendien dat een verlaging van het officiële Belgische tarief van 33,99% tot het Europees gemiddelde van 26,8% minstens 2,7 miljard euro extra bedrijfsinvesteringen zou opleveren. Ondertussen verlagen andere lidstaten eveneens hun tarieven. Bij de nieuwe lidstaten zijn tarieven onder de 20% geen uitzondering.

Ten opzichte van het BBP zitten de directe belastingen met 17% in 2004 weer op hetzelfde niveau van 1999. Na een stijging tot 14,7% in 2001 daalt het aandeel van de personenbelastingen tot 13,5% in 2004, evenveel als in 1999. De bedrijfsbelastingen dalen van 3,4% in 1999 tot 3% in 2003 om een jaar later terug te stijgen tot 3,4% BBP.

Directe belastingen: hervormingen versus budgettaire toestand. Op papier is de hervorming van de *personenbelasting* ondertussen grotendeels uitgevoerd. Door de ontelbare wijzigingen en aanpassingen is het wetboek van inkomstenbelastingen ondertussen wel een juridisch monster geworden, waarbij de fiscale achterpoortjes niet meer bij te houden zijn. Belastingen zijn verbreed, het hoogste tarief werd teruggebracht tot 50%, gehuwden en samenwonenden zijn fiscaal gelijkgeschakeld en voortaan wordt iedereen apart belast. Toch heeft de belastingbetaler tot nu toe weinig of niets gemerkt van de aangekondigde belastingdaling. Aangezien de verlaging nog niet wordt doorgerekend in de bedrijfsvoorheffing op het loon wordt het wachten tot de eindafrekening van de aangifte om eventueel te genieten van een belastingvoordeel, twee jaar na het inkomstenjaar dus. De NBB becijferde dat de verrekening in de bedrijfsvoorheffing in 2006 neerkomt op een kost van 1,4 miljard euro. Gezien het aanvankelijk budgettaire tekort van 4,7 miljard bij de recente begrotingsopmaak was het al zeer onwaarschijnlijk dat de regering nog middelen zou vinden om haar belofte door te voeren. In 2006 zal dus alweer gemiddeld 75 euro teveel worden afgehouden op de maandelijkse loonbrief. Pas in 2008 mag de belastingplichtige een terugbetaling verwachten. Het Arbitragehof, de Raad van State en het Rekenhof hebben reeds uitdrukkelijk gesteld dat de bedrijfsvoorheffing niet wezenlijk mag verschillen van de effectief te betalen belasting. Toch int de fiscus ook volgend jaar weer bijna 1,5 miljard teveel.

Ondanks de daling van het standaardtarief tot 34% ligt België nog steeds flink boven het EU-gemiddelde voor de *vennootschapsbelasting*. Andere lidstaten verlagen namelijk eveneens hun tarieven, terwijl bij de nieuwe lidstaten tarieven onder de 20% geen uitzondering zijn. Dit jaar verlagen Oostenrijk, Tsjechië en Roemenië hun tarieven significant. Onder druk van de lage tarieven in de omliggende nieuwe lidstaten daalt het Oostenrijkse tarief met niet minder dan 9% van 34% tot 25%, waardoor ook Duitsland zich verplicht ziet zijn tarief fors te verlagen. Het gemiddelde tarief voor de EU bedraagt 23,29% in 2005 tegen 25,75% in 2004. Het OESO-gemiddelde komt op 26,49% tegen 29,70 vorig jaar.¹⁹

Omwille van begrotingsmotieven moest de budgettaire neutraliteit gerespecteerd worden bij de hervorming van de vennootschapsbelasting. In ruil voor lagere tarieven verdwenen bepaalde aftrekken en werd de crisisbijdrage ondanks liberale beloftes niet afgeschaft. Het begrotingsjaar 2004 kende een aanzienlijke stijging van de

¹⁷ Het standaardtarief bedraagt momenteel 33%, te vermeerderen met 3% crisisbelasting tot 33,99%.

¹⁸ Vandenbussche, H. (18 maart 2005). *Vennootschapsbelasting in Europees perspectief*. Leuven: K.U.Leuven.

¹⁹ KPMG International (mei 2005). *Global Tax Rate Survey, KPMG's Corporate Tax Rate Survey 2005*.

ontvangsten in de directe bedrijfsbelastingen. Het is echter nog te vroeg om deze stijging toe te schrijven aan de tariefdaling, de betere inning in Vlaanderen, de bredere belastbare basis of de versnelde economische groei (of een combinatie van deze factoren). De recente tariefdaling mag zeker geen eindpunt zijn. Gezien de algemeen dalende trend in de EU behoort België ondertussen terug tot de lidstaten met de hoogste belasting met alle gevolgen van dien voor onze concurrentiepositie. Uit berekeningen van de KUL blijkt trouwens dat een tariefdaling tot het Europees gemiddelde bijna 3 miljard aan nieuwe investeringen zou opleveren.

Indirecte belastingen. Hoog BTW-standaardtarief. Met 21% behoort België bij de landen met een hoog BTW-standaardtarief. De buurlanden hanteren lagere tarieven: Nederland 19%, Frankrijk 19,6%, Duitsland 16% en Luxemburg 15%.²⁰ Andere indirecte taksen zoals accijnzen worden daarenboven uit budgettaire noodzaak gradueel verhoogd, voornamelijk op tabak en brandstoffen.

Momenteel ligt het dossier over verlaagde BTW-tarieven op de Europese onderhandelingstafel. Het tijdelijk experiment met lagere belastingen op vooral arbeidsintensieve activiteiten vervalft op 31 december 2005. Aangezien de meeste lidstaten vragende partij zijn om het systeem verder te zetten en zelfs te verruimen, moet de richtlijn hierover vernieuwd worden. Het staat zowat vast dat gas en elektriciteit, de renovatie van woningen, afvalverwerking en huishoudelijke diensten onder het verlaagd tarief zullen vallen. Onder zware druk van Frankrijk en in mindere mate van België, zou ook de horeca aan de lijst worden toegevoegd. Volgens de Confederatie Bouw heeft het verlaagd BTW-tarief zijn nut reeds bewezen: in België zijn hierdoor 7.500 jobs bijgekomen in de renovatiesector. Indien de maatregel niet zou verlengd worden, zouden in gans Europa tot 250.000 banen kunnen verdwijnen.

Medio 2005 blijken de fiscale ontvangsten aanzienlijk hoger te liggen dan aanvankelijk geraamd. In mei lagen de indirecte belastingen reeds 8,3% hoger. De BTW-ontvangsten stijgen met 7,2%. Dit is waarschijnlijk een gevolg van de goede prestaties in de bouwsector en van de fiscale amnestie. Bij de directe belastingen blijft de groei schommelen rond de 3%. Gecumuleerd over de eerste 5 maanden van het jaar groeien de totale fiscale ontvangsten met 3,8% of ruim 1,2 miljard euro.²¹

In 2003 bedroeg het aandeel van de indirecte belastingen 28,8% van de totale Belgische belastingdruk tegen gemiddeld 33,8% in de EU-25. Uitschieter is Cyprus, waar de indirecte belastingen goed zijn voor quasi de helft van de totale fiscale ontvangsten.²² Het recente voorstel van Verhofstadt om de belastingen te verschuiven van arbeid naar consumptie lijkt op het eerste zicht dan ook logisch. In 2004 bedroegen de indirecte belastingen 13,1% van het BBP. Ongeveer evenveel als in 1999 met een aandeel van 13,2%.

Naar een nog hoger BTW-tarief? Aangezien het aandeel van de indirecte belastingen relatief laag is in de totale fiscale ontvangsten, stelt premier Verhofstadt nu een verschuiving voor van de parafiscale ontvangsten naar de indirecte fiscaliteit. Concreet betekent dit dat een verlaging van de sociale lasten gecompenseerd zou worden door een verhoging van de BTW op goederen en diensten. De premier viseert hierbij vooral goedkope producten uit lageloonlanden waardoor de Belgische concurrentiepositie relatief zou verbeteren.

Een BTW-verhoging is echter niet zonder risico. Het Belgische BTW-tarief behoort bij de hoogste van de EU. Aangezien België een klein land is, zal een verdere verhoging de consumptie massaal naar het buitenland jagen. Bovendien zal een hogere BTW doorgerekend worden in de prijzen. Via de automatische indexering zal de

²⁰ Medio november 2005 besliste de nieuwe Duitse regering in het kader van het begrotingstekort om het BTW-tarief op te trekken tot 19% vanaf 1 januari 2007.

²¹ FOD Financiën (27 juni 2005). *Persmededeling fiscale ontvangsten*.

²² Eurostat (28 januari 2005). *Press Release: Taxation in the EU25*. Luxemburg: Eurostat Press Office.

verlaging van de loonlast gecompenseerd worden door hogere lonen. De kans is dan ook reëel dat een verschuiving in de fiscaliteit zal leiden tot een feitelijke stijging van de totale belastingdruk. Er stelt zich ook een praktisch probleem: de BTW-regelgeving is grotendeels een Europese bevoegdheid. Het minimumtarief is vastgelegd op 15% (een maximum daarentegen is niet voorzien), de toepassing van verlaagde tarieven moet unaniem door de lidstaten worden goedgekeurd en een tariefverhoging mag enkel lineair gebeuren. Zoals vermeld zou de afschaffing van het verlaagd tarief voor arbeidsintensieve sectoren - bijvoorbeeld de bouwsector - tot catastrofale gevolgen leiden.

Ondertussen besliste de regering om 15% van de roerende voorheffing en 32% van de accijnzen op tabak aan de sociale zekerheid toe te wijzen. Wat Verhofstadt verkoopt als een structurele alternatieve financiering van de sociale zekerheid is dus niets meer dan een verschuiving van inkomsten. Hierdoor moeten nieuwe middelen voor de begroting gevonden worden. De BTW wordt - althans voorlopig toch - niet verhoogd. Wel komen er nieuwe lasten op obligatiefondsen en levensverzekeringen.

Gewestelijke belastingen: 17% van de ontvangsten. Ondanks verschillende staatsvormingen blijft de Vlaamse begroting voor haar middelen nog steeds sterk afhankelijk van de federale overheid. De samengevoegde en gedeelde belastingen zijn in 2004 nog steeds goed voor 13,87 miljard euro of 74% van de totale ontvangsten (18,82 miljard). Verder ontvangt Vlaanderen nog een aantal dotaties - voor tewerkstellingsprogramma's, voor buitenlandse studenten aan Vlaamse universiteiten en als compensatie voor het kijk- en luistergeld - en andere middelen, zoals een gedeelte van de winst van de Lotto van het federale niveau. De eigenlijke gewestbelastingen zijn goed voor 3,22 miljard of amper 17,11% van de Vlaamse middelen. De belangrijkste gewestelijke belastingen zijn de registratierechten, de verkeersbelastingen, de successierechten, de belasting op inverkeerstelling, de schenkings- en de hypotheekrechten.

Op 1 januari 2004 verlaagde de Vlaamse regering de tarieven voor de schenkingsrechten. Terwijl deze vroeger konden oplopen tot 80% bedraagt het maximale tarief momenteel 7%. Tijdens 2004 verdrievoudigde de opbrengst van deze belasting tot 122 miljoen euro.²³ Waarschijnlijk is dit gedeeltelijk te verklaren door de repatriëring van kapitalen in het kader van de EBA. In 2005 - na afloop dus van de fiscale amnestie - wordt de stijgende lijn echter verder gezet. Eind juli ontving de Vlaamse regering 113 miljoen euro aan schenkingsrechten tegenover 61 miljoen in dezelfde periode van 2004.²⁴ Ondertussen hebben ook de andere gewesten hun tarieven verlaagd.

Lokale pestbelastingen. Het Vlaamse ondernemersnetwerk Voka berekende dat de gemeentelijke lasten tijdens de periode 1999-2005 met maar liefst 36% zijn gestegen. Het gaat om de tarieven voor de aanvullende personenbelasting, de opcentiemen op onroerende voorheffing - samen goed voor 80% van de gemeentelijke belastinginkomsten - en een kluwen van diverse kleinere gemeentelijke belastingen. Unizo wijst erop dat van de huidige 126 verschillende lokale lasten er 45 specifiek op KMO's van toepassing zijn. Het grote aantal gemeentelijke belastingen is natuurlijk een gevolg van de gemeentelijke autonomie. Hierdoor kunnen de gemeenten zowat alles belasten wat niet uitdrukkelijk verboden is.

Deze wildgroei aan belastingen impliceert natuurlijk een hogere administratieve druk - voor zowel de bedrijven als de gemeenten - waar slechts een relatief geringe stijging van de ontvangsten tegenover staat. Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Marino Keulen (VLD) belooft tegen 2008 een vereenvoudiging van de gemeentelijke fiscaliteit.

²³ Het succes van de schenkingsrechten heeft blijkbaar een nefaste invloed op de ontvangsten uit successierechten. Initieel raamde de regering deze ontvangsten op ruim 768 miljoen euro voor 2005. Eind augustus stond de teller op 477,3 miljoen waardoor het objectief moeilijk haalbaar wordt. Zie hiervoor de webstek van de Vlaamse overheid (www.vlaanderen.be), evolutie van de ontvangsten en uitgaven.

²⁴ De Tijd (18 juli 2005). *Schenkingsrechten verdubbelen bijna.*

Van Europese spaarrichtlijn tot fiscale amnestie. Sinds 1 juli 2005 is in de volledige EU de nieuwe spaarrichtlijn van kracht. Hierdoor wordt het voor EU-ingezetenen heel wat moeilijker om de fiscus te ontlopen door geld in het buitenland te plaatsen. Door verdragen te sluiten met 'belastingparadijzen' zoals Zwitserland, Liechtenstein, de Kanaaleilanden of zelfs de Kaaimaneilanden, heeft het in principe geen zin meer om er een 'discrete bankrekening' te openen. Volgens de richtlijn moeten de lidstaten voortaan informatie uitwisselen over de identiteit en de rente-inkomsten van hun buitenlandse rekeninghouders. Drie lidstaten - België, Oostenrijk en Luxemburg - hanteren net als de meeste derde-landen een bronheffing van 15% die tegen midden 2011 oploopt tot 35%. Op termijn moet de uitzondering van bronheffing verdwijnen.

De spaarrichtlijn was voor België het belangrijkste argument om vorig jaar een fiscale amnestie door te voeren. Van de geraamde 164 miljard buitenlandse spaartegoeden kwam 5,68 miljard terug via de officiële weg, goed voor uiteindelijk 496 miljoen aan boetes. Aanvankelijk werd de opbrengst van de EBA echter op 850 miljoen geraamd. Volgens de Nationale Bank vloeide er evenwel een veelvoud van de aangegeven tegoeden terug. Zo bleken de Belgische bankrekeningen in het vierde kwartaal 2004 ongeveer 10 miljard gestegen te zijn. In de eerste drie maanden van dit jaar kwam daar nog eens een extra 16 miljard euro bij. Voor de begroting 2005 rekent de regering op 350 miljoen euro als gevolg van de spaarrichtlijn.

Deze richtlijn blijkt inmiddels een ideale dekmantel om nieuwe middelen te vinden. Alhoewel de EBA de enige en laatste kans was om buitenlandse spaartegoeden fiscaal te regulariseren, komt er in 2006 een nieuwe amnestie. Dit moet 400 miljoen euro opbrengen. In één adem besliste de regering om de meerwaarde van fondsen die meer dan 40% beleggen in obligaties te onderwerpen aan een roerende voorheffing van 15% en een taks van 1,1% in te voeren op bepaalde levensverzekeringen (tak 21, 23 en 26). Verhofstadt verdedigt deze nieuwe heffingen - op papier goed voor 455 miljoen euro - door te verwijzen naar het fiscaal regime bij kasbons, naar andere EU-landen en naar de spaarrichtlijn. Omwille van budgettaire gemakzucht opent de liberaal Verhofstadt de jacht op de spaarder. Voor België is het echter een eerste keer dat een meerwaardebelasting wordt ingevoerd. Een belasting dus op kapitaal dat voordien al zwaar belast is geweest via de inkomstenbelasting. Deze maatregel is een gevaarlijk precedent. Niets houdt de regering nog tegen om een gelijkaardige heffing op de meerwaarde van aandelen in te voeren. De deur naar een vermogensbelasting staat hiermee wagenwijd open.

Het Europese akkoord over de spaarbelasting is voor bepaalde landen blijkbaar slechts een eerste stap naar een Europese harmonisering van de fiscaliteit. Zo pleiten Duitsland en Frankrijk momenteel voor een gelijkschakeling van de vennootschapsbelasting binnen de EU. Harmonisering wordt hierdoor een moderne variant van protectionisme, louter ingegeven door concurrentieële motieven en het gemakkelijkste antwoord op de lagere fiscale druk van de nieuwe lidstaten.

Naar een Europese fiscale harmonisering? De Europese spaarrichtlijn kan een aanzet zijn tot verdere 'europanisering' van de fiscaliteit. De lange geschiedenis van de spaarbelasting leert echter dat een fiscale harmonisering geen evidentie is. Het idee van een Europees eenheidstarief ontstond aan het eind van de jaren '80. Via een uniform tarief op spaartegoeden wilde de Europese Commissie (EC) grote kapitaalverschuivingen vermijden in de toekomstige eenheidsmarkt. Het zou echter tot 2005 duren vooraleer alle lidstaten en derde landen hun fiat gaven.

De lijdensweg van de spaarfiscaliteit is een gevolg van de unanimitetsvereiste bij Europese fiscale beslissingen. Aangezien belastingbevoegdheden tot de basis van de soevereiniteit van een land behoren, ligt deze materie bijzonder gevoelig voor de meeste lidstaten. In de EU met twaalf lidstaten was het reeds bijzonder moeilijk om tot unanieme beslissingen te komen. De uitbreiding van de Unie tot weldra 27 leden maakt het niet eenvoudiger. Het

ziet er dan ook niet naar uit dat er een spoedige fiscale harmonisering komt waardoor de Europese spaarfiscaliteit voorlopig een uitzondering blijft.

Tobintaks wordt milieutaks. In haar voortdurende zoektocht naar nieuwe financieringsbronnen getuigt de EC wel van enige originaliteit. Lange tijd leek het of de tobintaks²⁵ een oplossing zou bieden voor het chronisch geldgebrek van de EU. De Europese ministers van Financiën hebben deze piste recentelijk (april 2005) verlaten wegens zowel politieke als praktische bezwaren. Nu wordt meer heil verwacht van een milieutaks op vliegverkeer. Concreet stelt de Commissie een taks van negen euro voor op retourvluchten vanuit Europa.

Hoge fiscaliteit rem op Vlaamse welvaart. De Belgische belastingdruk blijft ook na zes jaar liberalen in de regering bijzonder hoog. De enorme loonhandicap en hoge bedrijfsbelastingen leiden tot meer werkloosheid, jagen buitenlandse investeringen naar het buitenland en zorgen voor delocalisatie. Het uitblijven van een echte belastingverlaging op de inkomens zal vroeg of laat de consumptie afremmen. Zolang de federale regering uit budgettaire kortzichtigheid en uit politieke onwil er niet in slaagt de uitgaven structureel te beheersen, zal de globale druk in het beste geval constant blijven. Nochtans is een belastingverlaging onontbeerlijk om de toekomstige economische groei en dus onze welvaart op termijn veilig te stellen.

Het Belgisch fiscaal beleid faalt volledig. Bovendien is het volkomen onbetrouwbaar en tegenstrijdig. De recente maatregelen in de spaarfiscaliteit zijn hiervoor exemplarisch. Enerzijds worden buitenlandse rekeningen terug naar België gelokt terwijl anderzijds een nieuwe belasting op populaire spaarproducten aanleiding kan geven tot een hernieuwde kapitaalvlucht. Pensioensparen wordt verder aangemoedigd door het aftrekbare bedrag te verhogen. Tezelfdertijd komt er een nieuwe heffing op levensverzekeringen. De ontelbare fiscale aanpassingen en de retroactieve maatregelen, gekoppeld aan een gebrekkige communicatie leiden tot een verdere afname van het vertrouwen en grotere rechtsonzekerheid.

²⁵ Een belasting op valutatransacties om wisselkoersschommelingen tegen te gaan.

B. ONZE VISIE

Lagere fiscale druk. In zijn beginselverklaring kiest het Vlaams Belang resoluut voor een lage fiscale druk: *“De overheid en het politieke bestuur treden dus in principe sober en terughoudend op. Hieruit vloeit voort dat de partij bijvoorbeeld steeds zal opkomen voor de laagst mogelijke druk en tegen verkwisting.”* Aangezien België nog steeds ruim aan kop staat in de rangschikking van de fiscale druk, zijn nieuwe belastingen of verhogingen onaanvaardbaar. Integendeel, indien we onze economie niet volledig willen versmachten, is een verlaging van de belastingdruk cruciaal. Het Vlaams Belang verzet zich dan ook met klem tegen de plannen om een Algemene Sociale Bijdrage of een vermogensbelasting in te voeren. De partij zal daarentegen steeds streven naar een reële daling van de fiscaliteit.

Het is een fabel dat lagere belastingen steeds tot minder overheidsontvangsten leiden. Het tegendeel is waarschijnlijker, zeker wanneer de economie gewurgd wordt door een torenhoge fiscale druk. In een land waar de zwarte economie nog steeds op 20 tot 25% van het jaarlijkse BBP wordt geschat, vormen lage belastingen een belangrijk argument om terug te keren naar het legale circuit. Kapitaalvlucht zal sterk verminderen waardoor meer fondsen beschikbaar komen om in de eigen economie te investeren. De hogere koopkracht zal de consumptie stimuleren. Lagere lasten op arbeid zullen werkgelegenheid creëren en de druk op de overheidsuitgaven verlagen. De betere competitiviteit zal de aantrekkelijkheid in het buitenland verhogen en meer internationale investeringen aantrekken.

Het Ierse economisch succesverhaal, met een gemiddelde groei van 7% het laatste decennium, wordt algemeen toegeschreven aan de verminderde belastingdruk en een qua uitgaven en omvang efficiënte overheid. Medio jaren '90 voerden de Baltische staten een sterke vereenvoudiging en verlaging van hun belastingen door via een vlaktaks. Sindsdien gaat het hen economisch voor de wind en stijgen de overheidsinkomsten. Rusland ging in 2001 over tot een vlakke belasting van 13% en verlaagde terzelfdertijd de sociale bijdragen met 4%. Vier jaar later zijn de belastingontvangsten verdubbeld. Een paar jaar geleden verlaagde Frankrijk zijn registratierechten lineair van 16% tot 4% met een stijging van de overheidsinkomsten tot gevolg. In Vlaanderen overtreft de daling van de schenkingsrechten de verwachtingen. De toepassing van het verlaagde BTW-tarief zorgt ondertussen voor duizenden jobs in de renovatiesector.

Fiscale autonomie in plaats van Europese harmonisering. Aangezien de landen van de eurozone hun monetaire bevoegdheden aan de Europese Centrale Bank hebben overgedragen, is het uitermate belangrijk dat ze de volle soevereiniteit over hun fiscaal beleid behouden. Het budgettair instrumentarium is namelijk het enige wat nog rest om de nationale economieën indien nodig bij te sturen. Het Vlaams Belang verzet zich dan ook tegen de eis van Frankrijk en Duitsland die, als antwoord op de lagere belastingtarieven in de nieuwe lidstaten, de fiscaliteit op het hogere Europese niveau wil harmoniseren. Dit zou de beleidsinstrumenten van de afzonderlijke lidstaten nog verder beknotten en de Europese groei - die nu reeds bijzonder laag is, vooral ten opzichte van de andere regio's - vertragen. In dit rampzalige scenario kan Vlaanderen nooit een soeverein fiscaal beleid ontwikkelen, maar wordt het de facto een vazalstaat van de grote EU-landen Frankrijk en Duitsland.

Vlaamse fiscale autonomie is noodzakelijk om een optimaal economisch beleid te voeren. Slechts dan kunnen we onze competitiviteit aanzienlijk verbeteren en de concurrentie aangaan met de rest van de EU, maar ook met de rest van de wereld. Vlaamse fiscale bevoegdheden dus in plaats van Europese. Van nieuwe, al dan niet originele Europese heffingen zoals een Tobintaks of vliegtaksen kan voor het Vlaams Belang geen sprake zijn.

Verlaging overheidsbeslag op lonen. Terwijl onze loonkost - brutolonen plus SZ-bijdragen werkgevers - een recordniveau bereikt, zijn de nettolonen lager dan in de buurlanden. Het overheidsbeslag op de lonen is niet alleen te hoog maar neemt zelfs toe, en dit ten koste van de nettolonen. De stijgende trend in de loonhandicap ten opzichte van onze buurlanden moet dringend omgekeerd worden. Ondanks een amalgaam van specifieke

maatregelen slaagt de regering er niet in de achteruitgang van onze concurrentiepositie te stoppen. Niettegenstaande de werkloosheid blijft toenemen, kunnen veel bedrijven geen nieuw personeel aanwerven wegens de hoge kostprijs ervan. Het op specifieke doelgroepen gerichte beleid, leidt daarenboven voornamelijk tot de creatie van jobs in de publieke sector. In plaats van verkapte werkloosheid te stimuleren zou de overheid beter oog hebben voor de reële noden van de private sector, nog altijd de motor van de economie. Het Vlaams Belang pleit dan ook voor een substantiële lineaire daling van de fiscale en parafiscale lasten. Op korte termijn moet de loonhandicap met de buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland - tevens onze belangrijkste handelspartners - weggewerkt worden. Op termijn mag het overheidsbeslag niet hoger dan het EU-gemiddelde liggen.

Fiscale vereenvoudiging. Het huidige stelsel van inkomstenbelastingen en de berekening ervan is bijzonder complex. Ondanks de belastinghervorming bestaat er nog steeds een kluwen van aftrekposten afhankelijk van specifieke situaties, verschillen de soorten belastingen naargelang de beroepsactiviteit of het statuut en zijn uitzonderingen schering en inslag. Men moet al quasi een fiscaal expert zijn om een belastingaangifte correct te kunnen invullen. De hoge tarieven en complexiteit leiden tot zwartwerk en belastingontduiking. Via fiscale spitsvondigheden slagen vermogenden erin belastingen te ontwijken. Door de vele uitzonderingen en aftrekken gaat het progressief karakter grotendeels verloren. Ondanks een leger van 30.000 ambtenaren slaagt de FOD Financiën er niet in de belastingen correct te innen. De middenklasse en de loontrekkenden zijn hier de dupe van en worden fiscaal gewurgd.

Een lagere en vooral eenvoudigere belasting zal de efficiëntie, de rechtvaardigheid, de berekenbaarheid, de transparantie en waarschijnlijk ook de opbrengsten doen toenemen. Momenteel bedraagt de kost om de belastingen te innen ongeveer 10% van de opbrengsten of 4,6 miljard euro. Een drastische vereenvoudiging van het fiscale stelsel zal dan ook een enorme besparing met zich meebrengen.

Deze fiscale vereenvoudiging kan zowel in de personen- als bedrijfsbelasting toegepast worden. Met een standaardtarief van 34% in de vennootschapsbelasting blijft België trouwens bijzonder duur. Door tariefdalings in meerdere lidstaten zakt het EU-gemiddelde in 2005 tot 23,3%. Om delokalisatie te ontmoedigen en nieuwe investeringen aan te trekken is een significante daling van het Belgisch tarief onontbeerlijk.

Alternatieve financiering Sociale Zekerheid. Op middellange termijn zal een lage fiscaliteit normaliter zorgen voor meer ontvangsten. Om een (tijdelijke) budgettaire ontsporing te voorkomen, zullen er echter besparingen nodig zijn samen met een strenge beheersing van de uitgaven. Van een afbraak van het huidige systeem van sociale zekerheid kan geen sprake zijn.

Om de financiering van de sociale zekerheid betaalbaar te houden, kiezen we resoluut voor de splitsing ervan. De responsabilisering van Vlaanderen en Wallonië is de beste garantie om verkwisting tegen te gaan en de uitgaven in toom te houden. Aangezien de dalende parafiscaliteit (tijdelijk) minder middelen voor de SZ impliceert, moeten we gedeeltelijk overgaan op een alternatieve financiering uit de algemene middelen. Deze lastenverschuiving mag echter geenszins tot een nieuwe stijging van de belastingen leiden.

Gemeentelijke fiscaliteit. Vandaag zijn er teveel verschillende gemeentelijke belastingen, ze zijn niet transparant en werken bovendien concurrentieverstorend. De bundeling van bestaande en afschaffing van niet-kostendekkende belastingen, méér fiscale eenvormigheid tussen de gemeenten onderling door de invoering van een limitatieve lijst van toegelaten bedrijfsheffingen en maximumpercentages zullen een grote stap in de goede richting zijn. Dit zal leiden tot grotere transparantie voor de ondernemingen tegen een lagere fiscale en administratieve kost. De gemeentelijke autonomie zal grotendeels overeind blijven, terwijl de administratie wezenlijk zou kunnen dalen.

C. CONCRETE MAATREGELEN

1. De totale fiscale en parafiscale druk moet verlagen. Er komen geen verhogingen van bestaande belastingen en nieuwe belastingen zijn uitgesloten. We verzetten ons dan ook tegen de mogelijke invoering van een Algemene Sociale Bijdrage, een BTW-verhoging, nieuwe lasten op spaartegoeden en verzekeringsproducten of de invoering van een vermogenskadaster met het oog op een vermogensbelasting.
2. Aangezien de monetaire bevoegdheden in handen zijn van Europa, resten enkel nog fiscale maatregelen om de economieën van de lidstaten bij te sturen. Het Vlaams Belang is dan ook geen voorstander van een verdere Europese fiscale harmonisering. Fiscale bevoegdheden moeten daarentegen zo vlug mogelijk aan de gewesten worden overgedragen.
3. Om het - waarschijnlijk tijdelijk - budgettair effect van de lastendalingen op te vangen moeten we prioritair de uitgaven beperken door een splitsing van de sociale zekerheid die de verantwoordelijkheid ervoor bij Vlaanderen en Wallonië legt. Dit is de beste garantie om verkwisting en overconsumptie te vermijden. Een andere financiering van de sociale zekerheid moet de daling van de parafiscaliteit compenseren, echter steeds zonder de globale druk te verhogen.
4. De bestaande loonhandicap ten opzichte van onze buurlanden wordt zo snel mogelijk weggewerkt, prioritair met aanzienlijke lineaire maatregelen. Op termijn mogen de parafiscale lasten niet hoger liggen dan het gemiddelde van de EU. In afwachting moet een strenge toepassing van de 'Wet tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen' een nieuwe ontsparing van de loonkost vermijden door deze effectief niet sneller te laten stijgen dan de gemiddelde stijging in onze drie belangrijkste buurlanden.
5. Het Vlaams Belang wil een doorgedreven vereenvoudiging en sterke verlaging van de directe belastingen. Een significante inperking van de regelgeving en lagere tarieven zullen normaliter een positieve invloed hebben op de overheidsontvangsten en een aanzienlijke besparing inhouden door een daling van de inningskosten.
6. Afschaffing belastingaangifte loontrekkenden en gepensioneerden. De fiscale vereenvoudiging moet de gebruiksvriendelijkheid van de aangiften sterk bevorderen. De aangifteplicht wordt afgeschaft voor gepensioneerden en werknemers met een laag of gemiddeld inkomen, terwijl de toepasselijke aftrekken automatisch worden toegekend. De aangifteformulieren worden daarenboven vereenvoudigd waardoor de belastingplichtige die nog onder de aangifteplicht valt probleemloos zijn declaratie moet kunnen invullen.
7. Verminderen en bundelen lokale lasten. Het Vlaams Belang pleit terzake voor de afschaffing van de gemeentelijke belastingen die hun administratieve kosten niet dekken. De overige heffingen worden gebundeld teneinde de transparantie te verhogen, een gelijke fiscale behandeling te verzekeren en de administratieve kost te verlagen. Via maximumpercentages en de beperking van het aantal toegelaten gemeentelijke bedrijfsheffingen wordt bovendien een plafond in de lokale fiscaliteit ingevoerd. De centrale overheid mag daarentegen de hoge kosten van de eigen beleidsbevoegdheden niet langer afwentelen op de gemeenten.
8. Teneinde de fiscale druk effectief te verlagen worden een aantal belastingen met onmiddellijke ingang opgeheven. We denken hierbij onder andere aan de Elia-taks, de octrooitaksen, de aanvullende crisisbelasting in de bedrijfsfiscaliteit en bepaalde lokale heffingen. Om beleggingen in (Vlaamse) aandelen te stimuleren verdwijnen de beurstaksen. De verkeersbelasting wordt vervangen door een goedkoper wegenvignet, door iedereen te betalen die van de Vlaamse autowegen gebruik maakt.